

EKAITZ ARTEAN EZI!

Gau zurbillaren kolkoan zure atsa dabil;
orma ertzean putz, aize negarrean irri,
zur'atsaren atsa doart gei-betean dindil.

Len ementxe ziñan bizi, neur'biotz-auzoan;
gaur ixillik ta zorige, bakan ta arrigarri,
bakarrik zabiltz alderrai miñaren egoan.

Tantaiak aragi bage, billois, loi daukazuz,
iruntzaren ikutuak dardarti jarriak;
ezerez biurtuko yatzuz aizeak astinduz.

Bide dagiste alaikor aurrera jotean;
ezpai-ariak ariman ni larri estutzen,
ta negar-tantak daurkidaz barriz itzultzean.

Mamua dirudi ziur, ekaitz aize miñak;
zu jagiaz batera lez mamuak asperen;
zu al zara miazkatzen garrasi samiñak?

Illaren kaskamotza azkar—norantza?— jutean,
ekaitz-jasak muturra daust albora zimurtzen.
Beingoz al zaitut urtua len-lengo lurpean?

Egun batez, bai, barriro zara biurtuko
lurrera; baiña aldi ori oraindik ezta asi.
Ez al dozu ariñegi era baltz jarriko?

Aldia ba-doa jgaroaz, azia da erain.
Iraiz baten da iñartuko, urpean zarbo lez;
zagoz, bitartean, zagoz, mamu iduri bikain.

Maite zaitut! Ene, maite! Baiña ez naizu izu.
Betorkit bakarrik zure biotz-oiu ezti,
argiaren izpitan, ai!, ta ez ekaitz usu.

OINAZEPEAN

Lanbrotsu gaua;
baltz gu gabiltzan bidea,
ke illunak mende
dauka kiratsez betea;
zaurien zetaz
daroagu loi mintzea,
min etsiaren
zornaz arima barnea.

Egun luzezko
iskillu tzarren burruka,
lerkai ta berun
eten bageko eztanda...
Uri-goiena
egiñik ia erreka,
anai odolez
gorri da lotu Artxanda.

Eta... ba-goaz,
erakaitz, illun altzotik,
sabel azpiko
erra gainditu eziñik
oraindiño be
etsai dogula orpotik:
ba-goaz bidez,
noraezean, tristerik.

Zagoz or, uri
eder, gaur ezain, kiratsez;
lenera zaite
beargin ta zut, ainbestez;

ez gara aitzuko
zure lantegi ta kalez,
naiz-ta malkotan
¡bil alderrai, samiñez.

Agur, geure erri
zarean lurrik onena!
Artu zuk, otoi,
guk egiñiko arrena:
ziñez lanari
lotua, zaitez len-lena,
zeure izatea
dozula beti maiteena.

II

Eta... ba-goaz
erbesterantza, urrats-sor,
gabaz ibilli,
egunez kuku, aldakor;
Gallarta, Muskes,
Zalla ta Bezi, zerga-zor,
zuek gozuez
babestu beti maitakor.

Arkaitz gaiñeko
Gordon, egiz nik zu maite,
eta luzaro
niretzat argi leun zaite;
baita erabat,
Guriezo; nor zuk beste
emon daustanik,
samin gorrian, poz bete?

Atzerri-mugaz
gabiltzalarik galduan,
noiz edo baten
¡ai ederrik ba-genduan;

poz-oroi oneik
zelan ez josi barruan?
Egia, ziñez:
danetik dogu munduan.

Eguerdi da.
Ibai ondoan gagoz gu.
Bat-batez, goi-goi,
egazkin biren durundu;
gu an ikusiz,
lerkaiz gaitue suntsitu,
ta amaika lagun
arnasik bage, ai!, gorpu.

Gaintxoan ormaz
jabetu dira untz-orriak,
ementxe dauko
zelai santua erriak;
t'emen eortzi
ditugu, malkoz begiak,
aberri-miñez
jausi yakuzan gaztiak.

III

Goiz eder batez
millaka asko gara bil,
bakezko ¡tuna
dogula zio ta burpil.
Iñoren lurrez
zertako ekin katramil?
Geurea galduz,
zertako bear txorokil?

Gainduak gara.
Aberri alde —leoiki-
jokatu dogu,
ur eta lur, zakarki.

Gainduak gara,
alan eta be, ziurki.
Gaurtik, miñaren
otsa guretzat oreki.

Treto, Laredo,
Santoña, Berri, itxas-ertz,
zuokan bada
naikoa iskillu eta pertz...
Egin ituna?
Poza? Siñisten guk nekez:
izu larriak
belu gaiñetik oin-iges.

Urrats ixillez...
Danok kezkatan barruak...
Jakin ez, noski,
zer dakarkigun geruak,
ta urduri goaz
ara ta ona itsuak.
Bizi-gogorik
ez damosku, ez, munduak.

Gaur Gibaxa'tik
itxasoraiño azkenge
guda-mutillok
gabiltz nasian, norage;
izurri dogun
alkar jotea ta gose,
jtzez ezin nik
azaldu onen gaitz-leze.

IV

Leotz itsian
nago atzotik, katigu;
sei milla ditut,
zori bardiñez, inguru...

bildurrak nauka,
barne-dartaka, txit laru;
biotzak, baiña,
ez daust au gura siñistu.

Jakin dodanez,
jaso gaitue atxillo,
ta ezin esan
noizarte nazan morroillo;
zatar eskinka
edonun dakust naas-pillo,
giltzape-zantzu
bizkar daroat orrillo.

Goi-goiko leio
medar artetik so dagit,
baiña pozaren
argi-printzik ez datorkit.
Noiz artekoa
ete zigor au? Ez dakit.
Itxaroaren
izarra yata gorde txit.

Nire apeta
suge gorria, or doa...
Leotz ertzean,
goibel Kantauri'k orroa;
goizez ba-dakus
giza-ilketa gaiztoa.
Erre malko dot,
itzal baltz, bira osoa...

Zeruko gure
Aita Jaungoiko aundia:
Kristo, gugaitik,
gurutzan untzez josia:
miñetan gagoz,
ta zaindu gure bizia;
zaindu, bai, zeuen
dozuen Euskal-Erria.